Volods'kyi, A. F.
Panna Shtukarka

PG
3948
V525P3

А. Ф. Володський

Панна Штукарка

жарт на три дії.

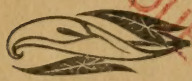

UKR RES
DUPLICATE

Ціна 30 цнт.

Ню Йорк 1918.

Коштом і накладом друкарні
Павла Петрова,
157 Іст 4-та улиця, в Ню Йорку, Н. Й.

А. Ф. Володський

PANNA

Панна Штукарка

жарт на три дії.

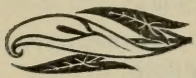

UKR RES
DUPLICATE

Ціна 30 цнт.

Ню Йорк 1918.

Коштом і накладом друкарні
Павла Петрова,
157 Іст 4-та улиця, в Ню Йорку, Н. Й.

PG
3948
V525 P3

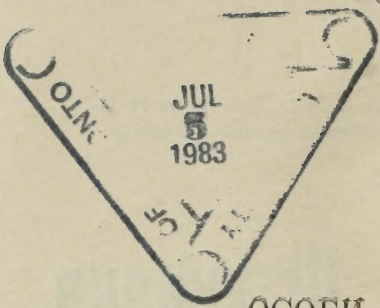

ОСОБИ.

Лобода Іван Хведорович, старенький панок — хуторянин, недочуває і недобачає. Років 60.

Валентина, його внучка, курсистка.

Устя, наймичка його, літ 45.

Шеляг, городськй панок, його приятель, років 55.

Ликерия Іванівна, його жінка.

Гануся } його дочки
Маруся }

Олексій, його син, канцелярист.

Іваненко Григорій Іванович, квартирянин Шелягів, студент.

Городовий.

Гість.

ДІЯ ПЕРША.

Гарна сьвітличка у Лободи. На стінах патрети українських діячів, письменників. Фотоґрафії. На вікнах фіранки. Стіл, канапа, стільці. Старий годинник. Крізь вікна видко село і садки.

Лобода, згодом Устя.

ЯВА 1.

Лобода (визира то в одно то в друге вікно, йде до дверий) Хм... хм... Нема, не видко... Усте, Усте! Де ти там?... Га, га? не чую, йди сюди!.. (Устя входить.) Ну, що, бачила де моя люба внука, Валя? Розшукала, питала людий?...

Устя. А бодай вас, та щоб вас... 22 роки служу я у вас, а такої роботи не зазнала ще.

Лобода. Не тарахкоти, не бурчи, а кажи мені де моя люба Валичка! Га? бачила? Га, га?

Устя (своє). Хай йому враг, покину я вас зовсім з такою роботою. І біля курчат, і біля гиндичат, і біля собак ваших, щоб вони вам попухли.

Лобода. Собачок моїх не лай... бо вони кращі за людий, ніколи не зрадять

Устя. Хрін їх бери, тільки паскудять... (своє). І біля помосту, і порох що дня підмітай з оцих ваших патретів...

Лобода. Не бурчи, не торохти? Де Валя?

Устя (своє.) Що дня в череду кози ганяй, та овечата, та свині, потім з череди зустрічай, напувай, а води-ж цебрів з 40 натягай.

Лобода. Та не терзай душі моєї Кажи, де онука моя?

Устя. А тут ще нова робота. Ганяй по хутори, висолопивши язика, та розшукуй онуку вашу Валентину: не мала баба клопоту, та купила порося.

Лобода. Кажи мені, куди і коли вона зчезла? Хто бачив?

Устя. Я.

Лобода. Чом же ти мене не розбудила?

Устя. Хиба ви менї казали? Велика біда, коли поїхала верхи у гай, на ,,Арци".

Лобода. Верхи на ,,Арци''. Сама ж баска кобила.

Устя. Не пропаде, вернеть ся жива.

Лобода. Де ж вона зараз? Де? га, га?

Устя (кричить). У гаю, гриби бере, кажу.

Лобода. Та ти не кричи. Я не глухий, слава Богу, чую.

Устя. Чуєте. То чого ж ви двічи питаєте?

Лобода. Йди ти від мене: кара Божа з такою наймичкою!

Устя. Про мене, то я піду. (Йде.)

Лобода. Вернись, торохтилко. Глянь: ото не вона прямує на подвіря?

Устя. То корова з телицею.

Лобода. З дівицею? якою?

Устя. Телицею! корова з телицею.

Лобода. Тьфу! Не кричи, чую! не глухий. Що мені робить, не сплю спокійно ввесь тиждень, як гостює у мене оця штукарка. Заснеш і верзеть ся, що або втопилась, або вбито її. І в кого воно таке вродилось? Душа не спокійна. Хто ж мене заспокоїть? Жива моя Валя?

Устя. Не бійтесь. Як смерть прийде — то й страстна сьвічка не поможе.

Лобода. Спасибі — заспокоїла.

Устя. Нічогісенько не станеть ся з панночкою, а що чутки йдуть погані — оне не гаразд.

Лобода. Які чутки?

Устя. Ой, паноченьку, цукорню пана Товкача, геть чисто пограбували, зруйнували — казати страшно.

Лобода. Смашно?

Устя. Страшно!.... Як би з вами таке скоїло ся — було б не до смаку.

Лобода. Що бо там таке?

Устя. Опе вранці цукорню Товкача чисто рознесли...
Цукорні нема, машини потрощили...

Лобода. Ой, ой ой! оборонїть же мене, мої старі кісточки... Розказуй...

Устя. А все це лихо через оті бумажки, що розкидували і у нас, і по слободі, як їх оті бумажки — проклинациї...

Лобода. Та не тягни, скажи швидше, яснїйше!

Устя. Я вам хутенько Учора вранці і у вечері — про це казала менї ряба баба Тетяна, чоловіка її вбито на війнї, вона отут живе біля Семена; учора ввечері робочі цукорнї зробили митюжок.

Лобода. Який утюжок?

Устя. Та нї як його .. Почали читать митюжок... Ну, збірку здорову, чи то як би сход, де й можна балакать.

Лобода. Мітинї?

Устя. Еге, ге! Мітюг. Почали читать оті проклинациї, а потім побрали

в руки, хто дрючок, а хто кілок, а хто ціпок і почали трощить цукорню. Машини перекрутили, управителеву хату підпалили, у хазяйки сиці сунули, соломи полили ґасом — тай запалили.

Лобода. Подивись, ніхто не слуха?

Устя (подивилась). Нема нікого!

Лобода. Ідоли! У мене волося до гори полізло!

Устя. Згадали! Чого б то їм до гори лізти. У вас же, хвалити Господа, лисинка.

Лобода. Ну, годі, годі! Ой, ноги так і тремтять.

Устя. Управитель без шапки полетів у город — незабаром прийде військо.

Лобода. Слава Богу!

Устя. А робочі повтікали. Сидять собі та посвистують. Почали їх трусить, шукати цукорю, бо на заводі ні однієї грудочки не покинули. Нема, ну, ні в кого!

Лобода. Нема?

Устя. Нема! Ніби то мовляв, поїли, та погризли. Стражники з таким повертатись хотіли. Приїхали до колодязя напувать коний. Пють коні воду так смашно, що аж корито гризуть — не хотять їхати. Стражники бють коний, а вони іржать та гризуть корито, але ж одному стражникови забажалось самому пить води... бо заклопотав ся бідолаха. Пє воду, аж вона солодка як чай. Ха, з цукором: Увесь значить туди жбурнули. Наш хутір потяг туди з відрами. Там народу як на страстях. Пустіть же, лебедику, і мене. Принесу відро і вас почастую.

Лобода. Божевільна! Дивись мені!

Устя. Оце так! Усі питимуть, а я ні.

Лобода. Не ходи, бо у острог заберуть... Ой, ой, ой! що коїть ся, що робить ся... Дай води. І Валї нема, ох, ох, ох! Трусить мене всього наче лихо-

манка.

Устя (у вікно). О, хтось приїхав. Та он де панна — кобилу привязують... (пішла.)

За кулісами голос Валї: сьпіва веселої.

ЯВА 2.

Лобода і Валя (з грибами).

Валя. І не сором же вам, дідусю, отут у хатах тинятись. (Цілує його.) Глянь те на вколо: пташки щебечуть, сонечко сяє — привітно прихиляєть ся і наче манить до себе, і гріє, і веселить скрізь могутне повітря. А пісню жайворонка ви чули? Де там... Ви як таракан який: насупились нагиндичели сь. Засьмійтесь, просю вас, засьмійтесь!

Лобода. І в кого ти така вродилась: школярка чиста, усе б на вигадках, на жартах, на химерах...

Валя. А тож, як ви, дідусю, ха-ха-ха! Ви справді Українець: спите увесь час на печи і ждете, чи не покладе хто вам у рота галушку, чи пампушку.

Лобода. За тобою, голубочко, не

тільки не заснеш, а здурієш.

Валя. Дякуйте, дякуйте, що я вас хоч трошки розворушую від довгого сну. Дякуйте, що стали вже хоч хвилюватись.

Лобода. Та як же не хвилюватись? За хлопця одягає ся, комедиї з селянами хочеш грати, гасаєш верхи на баській кобилї... ой, потрощить вона тебе.

Валя. Не потрощить. Коли б ви сїли та поїхали. . ха-ха-ха! Певно, що й кісточок не познаходили б. За те я поїхала в гай і вернула ся з грибами. Ось повний кошик. Ховайте, дбайте про чорний день. Треба брати власними руками те, що сама природа готує для людий. Ага, до речі, я вас хочу добре і налякати.

Лобода. Лякай: я зараз такий, що хоч за чуба скуби.

Валя. До якої партиї ви, дїдусю, належите?

Лобода. Га?

Валя. Якої партиї ви, дїдусю?

Лобода. А-а-а. Я? Я належу до партиї М. Х. З.

Валя. Не чула я щось з роду такої партиї. Що ж це за партия М. Х. З.

Лобода. Моя хата з краю.

Валя. Ага, сама ширша партия... Скільки у вас десятин землї?

Лобода. 210, а що?

Валя. Хто обробляє?

Лобода. Селяни.

Валя. Попращайтесь з землею, не бачить вам її, як свого носа.

Лобода. Як? .. мою земельку? мій хутір? мій любий, тихий хутір?... Не лякай!...

Ва́ля. Сьогодня йду на хутір і скликаю мітинґ!

Лобода (злякав ся.) Га, га,?... М-мітинґ?... Ой, лихо!...

Валя. І землю вашу розберуть по шматкам. Раю вам тепер же мати про чорний день запас грибів, картоплї, борошна... Сидїть собі та не рипайтесь.

Лобода (ходить за нею слідком). Чи ти не здуріла... Мітинґ .. віче... Ради Бога, що не ти вигадала проти діда свого рідного .. Серденько, я все зроблю для тебе, тільки ти покинь цю химеру. (Валя ходить і сьпіває.) Та не сьпівай цього противного маршу, вислухай!

Валя. І слухать не хочу. Скликаю сьогодня мітинґ

ЯВА 3.

Ті ж і Устя.

Устя Пане, пане! Що його в сьвіті Божому робить.... з сучкою вашою. Ваша любима собачка кісткою вдавилась.

Лобода (не слухає її) Пожалій мене, люба Валичка!

Устя. Що його робить з сучкою?

Лобода. Ти мене вбєш. в домовину живцем покладеш на той сьвіт...

Устя. Пане, пане! У мене горлянка не купована: сучка Диянка!...

Лобода. „Сучка Диянка!" Йди к

бісу... не до поросят свини, коли її патрають.

Валя сьпіваючи пішла у другу кімнату, а Лобода за нею.

Устя. Чи вам позакладало! Дияка вдавила ся. Показились, ей же то Богу! Валя, Лобода входять в другі двери.)

Лобода. Люба, дорога. Не сьпівай, не сьпівай!... Ху-у! У мене піт холодний на носі.

Устя. Що бо мені робить з вашою диянкою. Га?

Лобода. Не стирчи, не базїкай, йди!

Устя. А бодай вас, та що б вас у жито головою. (Пішла.)

Лобода (сїв.) Ху-у! Перелякала ти мене на смерть. Не роби ти цього, дай спокійно вмерти. Умру — хутір тобі дістанеть ся. Роби з ним що хочеш, а тепер...

Валя. Страшно?...

Лобода Душа похолола. Води!

Валя. Може побрискать?

Лобода. Не треба.

Валя. Ну, а тепер на добра ніч... я знову у гай.

Лобода. Не їдь, благаю тебе!

Валя. Що ж ви будете їсти, як землю заберуть?... Наглядїла я силу грибів... Я вільна як вітер, полетю по вільним степам! Аж дух захоплює, коли несе ся на кони! Гай сьміє ся, ставки, нивки витають тебе, а поле — оксамит зелений чарують око твоє. Послухати, що шепоче лист в гаю, або промовляє нивка колосиста, це величезна втїха. На добра ніч. (Пішла.)

Лобода (йде до вікна.) Валю! Валю! Глянь, глянь, поїхала!

ЯВА 4.

Лобода і Устя з мискою і рушником йде через хату.

Лобода. Глянь, глянь, поїхала!

Устя. Поїхала, то нічого, а от боязко, що б нас не спалили.

Лобода. Ой-ой, га? кажи все! ой..

Устя. Не хотїла я вам вчора розказувати, бо на ніч страшно.

Лобода. Кажи, говори!

Устя. Позамикала я ото вчора амбар, льодовню, дибаю собі по під загатою, коли чую, щось гомонить під нашим амбаром. Я пригнулась і дух в себе втягла, дивлюсь, аж стоїть не то пан не то дяк, волося здорові, здорої борідка.

Лобода. Чув, чув, далї...

Устя. І держить отой пан у руцї отую, як її.... що без коня їде собі на двох колесах і не торохтить — сказано — божеське попущеня.

Лобода. Ну і що ж! Може спалить мене хотїли. Не тягни! Землю, мій хутір рідний одняти?...

Устя. Та нї бо, слухайте, про вас нїчого; а такі речі казав, що страшно. В'оружіть ся каже він селянам, на роботи не ставайте! Роздав купу отих бумажок - проклинаций, — хоч і не казав він, отой пан, чи дяк, але ж думаю, що він богото наробить пожежи. Деж таки, пане голубчику. Сїв він верхи на того гаспидського струмента, що на двох колесах, крутне раз, крутне в друге, як

запалає вогонь, я мало не впала, так як блискавка, усе так зразу і осьвітило ся, прямо хоч голки збирай. А потім як задзвонить, як чкурне — тільхи його і бачили. І запремітила я, що у него через плече єнералська лента. Ой, щоб я не встала з цього місця, коли брешу.

Лобода. Намочи рушника водою, приложи на голову.

Устя. Добренько. (Робить.) І снив ся менї сон, страшний сон: нїби то входжу я у вашу сьвітличку і бачу: ви лежите у себе на канапі, тільки ви вже не пан, а панї, у сукни дорогій, така грудь пов на та товста... і з вусами... їй же то Богу.

Лобода. О Господе, не доведи мене до такого гріха... ой, це не перед добром.

Устя. Стійте, стійте, наче щось їде. Парою кіньми... Це ваш приятель, пан Шеляг з города. Михайло, ворота швидше, повертай ся.

Лобода. Приймай тут гостий, а я

передягну ся І Валї нема, хоч би швидше приїздила (Пішов).

Устя. Оце ще менї морока з отими гостями — чорт їх несе (в двері). Просимо, просимо дорогих гостий.

ЯВА 5.

Шеляг, Ликеря Іванівна, Гануся, Маруся, Олексій і Устя.

Шеляг. Пан дома?

Устя. Доброго здоровля. Дома. Просимо.

Шеляг. Послухай, як тебе.. Устечко. Давно у вас... як чесний, благородний чоловік, давно гостює онука Івана Хведоровича? Він похваляв ся що приїде. Приїхала?

Устя. Приїхала. Живе другий тиждень.

Олексій. А що, гарненька?

Устя. Так як намальована.

Гануся і Маруся. Бльондинка? Брунетка?

Устя. Як кажете?

Маруся і Гануся. Чорнява? Білява?

Устя. Білява. Хороша як сироїжка.

Гануся і Маруся. У якій вона сукни? А шляпка? зонтик, мантилька?

Шеляг Цитьте, сороки куцохвості!

(Устя пішла. Ликерия Іванівна позіха на всю хату).

Шеляг. Ликерко, як зробилась ти предсїдателькою комітету ранених, ще більше стала позїхати, як чесний благородний чоловік.

Ликерия. Та це у мене нервове.

Шеляг. Чули вже, чули.

Гануся і Маруся (розглядають шляпку Валї) Тату, тату, бачите, яка фасонська шляпка, а у мене соломяна і не той фасон.

Шеляг. Замовчіть, справлю.

Ликерия Іванівна (позіха).

Шеляг. Ликерко, вгамуй ся, не сором мене.

Ликерия. Не буду, не буду.

Шеляг. Нервове, знаю, знаю! Ну, Олексію, твоє щастє тут тебе жде. Не до пари тобі наші городянки, як чесний благородний чоловік. Це дворянка вчена. Хутір дістанеть ся її самій. Розумієш? хе-хе! Глядиж мені, не зїедзай ся.

Олексій. О! я з'умію вподобать ся. Знаю як поводить ся з патриотками.

Ликерия (позіха).

Шеляг. Ликерко, Бога побій ся.. зауваж, синашу, листи пиши по українськи, значить...

Гануся і Маруся (чепурять ся у дзеркала) Тату, скажіть їй, щоб пустила ме не попереду. Ні мене.

Шеляг. Лихо мені з вами. Годі чепуритись! Мало дома сварились і тут ще. Хоч би вас швидше заміж збутись, хоч за вола, аби дома не була, як чесний благородний чоловік...

ЯВА 6.

Тіж і Лобода.

Лобода. А - а... Дорогі мої гості, слихом слихать. Давненько, давненько не бачились. Сідайте, як ся маєте?..

Шеляг. Спасибі.

Лобода. А... Олексію! наша молодь, наша надія, наш патриот. Тільки не розумію я, чого тепер кинули моду носить українські сорочки з стрічками.

Олексій. В душі я українець.

Шеляг. Потім того безпечнійше, більше можна і так діла робити. Він у мене страшенний патриот.

Гануся. Торік мало не вмер — обїв ся вареників.

Маруся. Та пампушок з чосником

Шеляг. Та цитьте, не меліть.

Лобода. Розказуйте: тепер же богато новинок сучасного житя.

(Зупинка, перекашлюють ся.)

Шеляг. Жарко щось сьогодня, як чесний благородний чоловік.

Гануся і Маруся. Страсть як припіка. Ужасть як припіка.

Ликерия Іванівна (позіха.)

Лобода (прислухуєть ся). Га, Добре. Ну й слава Богу. (Підходить до Ликериї). Бажаю вашому комітетови ранених всього доброго. (Жме руку. Усте! А що нема Валї?

Устя (за кулїсами). Зараз.

Лобода. Ви, любенькі гостї, певно чули...

Шеляг. Чули, чули, що приїхала вчена внука ваша. Цїкаво познайомитись, шановний...

ЯВА 7.

Тіж і Устя.

Усї піднялись, побачивши що Устя, сїли.

Устя. Нема, кажу! (пішла).

Шеляг. Так, так!

Лобода. Горе менї з Валею і радість. Скінчила ґімназию, побула на курсах, алеж тепер усї вищі школи для неграмотних пустують, то она приїхала

до мене в гості. Оце зараз майнула вер хи, по гриби, на баській кобилї. Так і гляди: або понесе, або вбє.

Олексій (занадто ввічливо). Чого вам хвилюватись, шановний Іване Хведоро вичу, нічого не станеть ся з онукою ва щою, коли не помиляю ся — Валентиною Михайловною зовуть її? Молода панночка жила весь час у городї, не мала таких втїх, які тут. А тут же гарно, любо! Колись неодмінно приїду до вас і змалюю ваше пожитє.

Лобода. Пригадую, пригадую. У вас добре змальована вода і зима.

Шеляг. О, він у нас все малює окрім берези.

Лобода. Через що цікаво б знать?

Олексій. Через те не малюю я берези, що це дерево зовсїм не українське

Лобода. Хвалю, хвалю за патриотизм. Так, так любий. Раю вам не вжи вати нових слів. Кажіть, пишіть так як казав, писав Шевченко, а то як глянеш у ґазету і рота роззявиш, очи вилупиш.

Наприклад: еволюция, революция, експроприяция. Навіщо воно нам Українцям. Живіть собі тихо-мирно, як жили ранійше.

Олексій. Я поділяю вашу думку.

Шеляг. Поділяй, синку, поділяй. Скачи враже, як пан каже. (Кашляє. Лиерия Іванівна позіха). Як урожай, платять аренду?

Лобода. Ой не кажіть, земляче. Оці мені ес-ери, ес-деки, щоб їм і на цім і на тім сьвіті. Такий скрут, така біда. А тепер весь час як на вугіллях. Палять, грабують, мітінґи всюди позаводили. Становище пана в ці часи гірше ніж міністерське.

Шеляг. Чого вам боятись? Хутір же у вас не родовий, а купований.

Олексій. І гарний, чудовий хутір. Як жаль що нема вашої внучки... А хотілося б глянуть на... одним оком.. на хут... на Валентину Михайловну. Памятаєте, ви нам її привозили років 10

перед цим. Мабуть виросла і не впізнать

Лобода. Там таке гарненьке чортинятко - закохаєтесь одразу. Пождіть трохи — вона зараз, скоро.

Олексій. На превеликий жаль — не можна. У нас у казначействі ревізия сум.

Лобода. Приятно бачить такого молодого акуратного чоловіка.

Шеляг. І у мене сьогодня засіданіе, як чесний благор... чоловік в городській управі. Я член ревізийонної комиссиї, а до того наймички нема.

Ликерия Іванівна (позіха)

Лобода (слухає). І у вас любенька, засіданіє - розумію. Бажаю вашому комітетови всього доброго.

Шеляг. Щироповажний Іване Хведоровичу, 20-го ми всі ждемо вас. Приїздіть з онукою вашою. Це буде нам велика честь, як чесний благор.... чоловік... не занудитесь. Посьпіваємо, у вінт пограємо. А до того ви гляньте, синок

мій, красунчик... другий чин має. Ми давні знайомі, батьки наші жили в злагоді. Україні.

Лобода. Розумію вас земляче... Гарна у вас думка. Час би і спарувати мою внуку та вашого синка... час, час..

Шеляг. Еге, еге... Спаруємо, поженимо, як чесний благор... Прощайте, сподіваємось 20-го.

Олексій. У двох же.

Лобода. Усте, Гостий проводь. Михайло, ворота.

ЯВА 8.

Тіж і Устя.

Устя. Прощайте, дорогі мої гості.

Шеляг Наймичку знайди нам. Могорича поставлю. Живу, знаєш де? Шеляга мала дитина знає.

Устя. Єсть у мене небога. Добренько, перекажу.

Шеляг. Прощайте. 20-го. Сподіємось... хе хе! Поженемо, весілля бучне

встругнемо... Ждемо... (Пішли.)

Олексій. Так, у двох же.

Лобода (радіє). Устечко, жених є..

Устя. Кому? мені? У - я з руками і з ногами.

Лобода. Йди ти к бісу, дурновер ха! Онуку заміж віддаю. Годі їй вже пустувати. Га - га?

Устя. Та я мовчу.

Лобода. Мовчиш?... А мені здало ся, що ти кажеш мені. Через рік у мене будуть правнуки. Розумієш?.. Ага, біжи ж зараз у гай, скажи Валї, хай зараз вертаєть ся.

Устя. Чи я таки здуріла бігти у гай... Може і весілля цего не буде, а я біжи.

Лобода. Михайлови скажи.

Устя. Отак би і сказали. А то чис та халепа. А що б тебе, а бодай тебе в жито головою. (Пішла.)

Валя. (За кулїсеми:) Усте, на гриби!

Лобода. О, і Валя!

ЯВА 9.

Лобода і Валя.

Валя. Ну, дідусю, ходімо на мітінґ!...

Лобода. Стій, стій... Схаменись! не піду я з роду!

Валя. Ви з роду не були на мітінґзї? Бідний ви чоловік! Ну, ходімо на мітінґ!

Лобода. Візьми отам рушницю і застріль мене краще.

Валя. Жаль менї вас, не збератиму поки що мітінґа, а ви за це повинні грати у нас у кумедиї старшину.

Лобода. І знов вигадка. Який же з мене артист, коли і зубів нема?...

Валя. Для мене дідусю. (бере книжку) Ну, попрубуємо. ,,Старшина пяний залицяєть ся до московки. Читайте! Присю, попілуй мене, начальство".

Лобода. Ну, добре. ,,Присю, поцілуй мене начальство..."

Валя. Е, не мніть так як дяк; а по пяному з вогнем.

Лобода. Де я тобі наберу того вогню, пяного духу. Горівки давно як не пю... Чи скоро скінчать ся мої муки, страждання!... (ходить по хаті). Читай от краще Куліша, Квітку, Шевченка, Котляревського...

Валя. Читала, не раз читала. Давайте нового.

Лобода. А то комедиї якісь затіяла.

Валя. Ну, ну, годї... знаю, шо ви колись чудово грали цю роль, а тепер перед „мужиками" стидно. Соромитесь дїдусю... Ну, прихиляйтесь до мене, починайте... „Присю"...

Лобода Ой, що ти зі зі мною робиш? Не муч мене, дай на старости літ спочити. Не хочу я грати... (розгнївав ся) Що я тобі на посьміх здав ся, не хочу я дурнем прикидатись. Не хочу, не буду, не буду, не хочу! (бігає).

Валя. Не хочете?

Лобода. Не хочу!

Валя. Не хочете?...

Лобода. Не хочу, не хочу!...

Валя. Ну, то я мітінґ скликаю.

Лобода. Ой, ой... А тебе посадять Ага!..

Валя. Не посадять, бо дозволено, а землї у вас одберуть. Ага!

Лобода. Ну, я гратиму. Роби зо мною що хочеш. (кашляє, обніма). Присю! Поцїлуй.

Валя. Кашляти не можна і не треба. Потім того ви одхиляєтесь — отак тут написано.

Лободя. А щоб йому руки покорчило. „Присю! поцїлуй!" (хотів одхилитись падає.) Отак дограв ся.

ЯВА 10.

Тіж і Устя.

Устя. Ха-ха-ха! Що це з паном?

Лобода. Гріхи панські одмовляю.

Устя. А чи не пізно вже? Хе-хе!

Лобода. А-а! Сьміє ся проклята! Настав час такий, що всї ви сьмієтесь над панами. Побачимо ще! Шабля моя з турецької кумпанії і міцна. Забастовщики, революционери! Підведи. (підводять). Ху-у. Добре побавив ся. Ху... Задурила ти менї голову. (Устя пішла) Гостї он у нас були.

Валя. Хто?

Лобода. З города - Шеляги. Жалкували що не застали тебе.

Валя. А нащо я їм здала ся.? Може кондицию?

Лобода. Нї знаєш, знаєш... якби тоби сказати... (пє воду.) Знайшов я тоб жениха, молодого Шеляга, Олексія Шеляга.

Вала. Щож так мало? Менї треба не меньш як пана карбованця.

Лобода. Хе-хе! Не пустуй, знаєш хорошун такий, увічливий. Малює, сьпіває, я їх добре знаю. Це завзяті У-

країнці.

Валя. Мабуть і ходять у чоботах. Їдять сало, пють горівку, гарно промовляють „паляниця" і лають ся як найкраще.

Лобода. Та ні, зовсім не теє.

Валя. А щож? Ходять у сивих шапках, довгих стрічках і всегда сплять.

Лобода. Ху-у! З тобож не зговориш. Кажу - щирі Українці, виплачують „Раду".

Валя. Через що то щирі?

Лобода. Люблять свій край, цікавляться літературою, театром.

Валя. І лають пєси і актьорів, а в театр зроду не заглядають.

Лобода. Чи ти замовчиш? Га, га? Може і лають, коли слід. Ну, так от що: 20-го ми їдемо до них. Він ґуберський секретар, Бог вас благословить а мене не займайте.

Валя (сьміх). Схаменіть ся, що ви кажете? Ха-ха! Ой, умру від сьміху.

Ха-ха! Я не бачивши у вічи молодого, не знаючи поглядів, ні душі жениха — і вже засватана, нареченна. Ха-ха-ха! Ну, це може вигадать тільки пан, що боїть ся мітінґів. Ґубернська секретарша, ха ха-ха!

Лобода. Не пустуй! (Валя сьміє ся). Не пустуй! Вийдеш заміж, кинеш оці свої жарти, вигадки, мене заспокоїш. Хутір я тобі дарую. Згода? Поїдем?

Валя. На оглядини до пана четвертака?

Лобода. І не до четвертака, а до Шеляга. Він тут у городі проти собору.

Валя. А чогож вони так швидко поїхали, не підождали молодої? Хоч би зацікавились, хто я, що я...

Лобода. Наймички нема у них та ще й робота на службі...

Валя (подумавши). Дідусю! Блиснула у мене чудова думка.

Лобода. І знов якась видумка, або жарт.

Валя. Я їду на оглядини.

Лобода (цілує її). Ну от і добре. Бог вас благословить, а мене не займайте.

Валя. Тільки я incognito - наймичкою.

Лобода. А... Га? як?

Валя. Не дивуйтесь. Наймичкою. Не лякайтесь, коли я приїду до вашого пана злота.

Лобода. Не злота, а Шеляга!

Валя. Ну до Шеляга! Усі навмисно будуть гарно відноситись, бо знатимуть, що я молода. Я поїду туди ніби за наймичку - будуть поводить ся просто - натурально. Передягаюсь і гайда у город.

Лобода. Чи ти ще маєш розум? за наймичку. Тебе, інтеліґентну особу будуть ганять. Чи ти ж звикла? Яка з тебе наймичка?

Валя. Не заважайте мемі. Я довго не буду. Як що пани Шеляги будуть щиро відносить ся - з охотою піду за до-

стойного. Усте!

Лобода. І в кого ти така вдала ся?

Валя. Усте!

ЯВА 11.

Тіж і Устя.

Валя. Давай менї стару одежу.

Устя. О, це мабуть знов кумедия.

Валя. Роздягай ся!

Устя. Що це ви вигадуєте - роздягай ся. Тут же пан, не зручно.

Валя. Давай менї свою корсетку, спідниця єсть у мене поганенька своя..

Устя (скинула). Нате, беріть. (Валя пішла).

Лобода. І в кого воно таке вродило ся. Охо-хо-хо! Бачила?

Устя. Бачила!

Лобода. Ох-хо-хо!

Устя. Охо-хо-хо!

Лобода. Прямо хоч в домовину лягай! Дай води!...

Устя. (подає воду). Та не пийте стільки, бо водянка буде.

Лободя. Водянка. Вигадай ще що Ох...

Устя. Ох-хо-хо! Дияпку вашу одрятувала - кістку сама витягла...

ЯВА 12.

Тіж і Валя.

Валя (переодягнена з клунком і кийком). Ну, я зовсім готова, рушаю.

Устя. Куди це?

Валя. У наймички до пана Шеляга.

Устя. Ой лишечо, мати Божа, кінець сьвіту. Та вас не дай Боже примусять таку роботу робить, що й носа одвернете. А самовар, а корови, а собаки, та й що казать!..

Лобода. Не їдь, просю тебе, не марай дворянського роду.

Устя. А паспорт де ваш? Ага! Те-

пер без паспорта все одно, що без язика. Як би сам янгол на землю злетів - - зар з би присікали ся: „подавай паспорт, подавай!" Служила у городі — знаю.

Валя. Давай мені свою бумагу.

Лобода. Що ти вигадуєш?

Устя. Хибаж я і ви сходні. У мене ж написано, що років мені мабуть 23.

Лобода. „23". Хе-хе! Хиба як не лічить празників, постів і високоторжественних днів. Хе... 23.. Ти не пустуй, тебе за підлог у острог заберуть.

Валя. Я і так піду. Скажу, що скоро привезуть.

Лобода. Я тебе не пустю.

Валя. Не пустете?

Лобода. Не пустю.

Валя. Добре, добре! Тоді я зараз скликаю мітінґ.

Лобода Ой, ой-ой! Їдь ради Бога, їпь, тільки не терзай мене.

Валя (траґічно, мало не плаче). Прощайте, любі мої, лихом не згадуйте. (У вікно.) Прощайте і ви нивки колосисті, прощай мій гаю зелененький і хутір пишний, поетичний. Прощайте всї. Може я вас чим скривдила, благаю вас, простїть мене грішну і благословіть в далеку і важку путь!.. (Лобода і Устя голосять.) Не плачте, не сумуйте... Я вас згадуватиму поміж чужих людий... Та цитьте, не ревіть!

Лобода (плаче). Зоставай ся з нами Чи яж тобі що, чи або що? Чи я ж тебе скривдив?

Устя (плаче.) Одумайтесь, панночко, чи ми ж вам що, або що? Схаменїть ся.

Валя. Цитьте. Передумала я!

Лобода. Невже?... Ху-у, слава Богу! І в кого ти така вродила ся? Роздягай ся!

Валя. Передумала я.

Лобода. Знаю, що передумала. І хвала Богу.

Валя. Передумала я їхати кіньми, а майну пішки - тут не далеко дві верстви.

Лобода і Устя. О такої! Оце так маєш!

Валя. Прощайте. Сподіваюсь вас 20-го. Ще раз просю вас щиро вибачить. Може я вас чим скривдила. Жаль великий жаль покидати вас, але нічого не вдієш. До побаченя... Ха-ха-ха! (пішла).

Лобода і Устя голосять.

Завіса.

ДІЯ ДРУГА.

Праворуч панський будинок. Здалеку сад, горожа. Біля кухні діжка, ночви, глеки то що... Здоровий кущ по середині сцени. Ослінчик. Біля хати стіл, дзиглики. Вечеріє.

ЯВА 1.

Шеляг, Ликерия Іванівна і Олексій.

Ликеря Іванівна позіха, розклада пасиянс, Олексій

і Шеляг курять.

Олексій. Занятія скінчили ся. Ху як нудно, як сумно.

Шеляг. Еге, нудно. У нас засіданіє не состоялось. Саме цікаве питаннє повинно було бути - про налог на собак і ніхто не прийшов. Мало, мало стало цікавости у людий до громадського життя. Поїхали б зараз куди небудь, синку, у ресторан або що.

Олексій. Веселу жіночу кумпанію. По чарчимі, по другій. Ех! А то все політика, політика - обридло.

Шеляг. Обридло, як чесний благородний чоловік.

Ликерия. І я тобі обридла?

Шеляг. Боронь Боже. Я тебе люблю як не знаю (цілує її).

Олексій. Чайку б китайського з ромком.

Шеляг. Потерпи. Нікому настановлять. Напий ся краще води. Сусідка наша лібералка, як сім годин вже до

дому. Неграмотна, а вже за восьмича совий робочий день. Чорти, лежибоки дармоїди, голота безпардонна. Коли б знаття, що засїданія не буде - гостювали б собі на хуторі у Івана Хведоровича. А яка у него сливяночка, а яке вен ґерське. Хе - хе!

Олексїй. Жаль, жаль, що не застали ми панни Валентини, жаль що поїхали. Красуня кажуть і саме найголовнійше з монетою. У наш вік красу і гроші разом знайти - все рівно, що з колежського реґістратора стати дійствительним статським совітником.

Шеляг. Рад, рад за тебе, як чесний благородний чоловік... не забувайте тодї ж і нас старих.

Ликерия Іванівна (позїха).

Шеляг. Вона позїхає. Не чує, що тут йде розмова про щасття сина її, про щасття семї. Йди вже спи, нервове сотворіння.

Ликерия. Щасття сина - то його

щастя, а мені аби наймичку.

Шеляг. Одно погано, що твоя будуча молода має землю.

Олексій. І я не без того щоб мати і землї, і гроші, алеж хто дасть? Звичайно, коли б моя молода мала грошики, живісенькі грошики - оце булоб краще. Положи собі мовляв у государственний банк і не тужи. Усе одно, що у Бога за пазухою. Ходи та проценти получай. І земельку мати - ой не кажіть — принадно. Хутір власний, родовий, будинок старий прадідівський з амбарами, каретнями, льодовнями, сараями. Свій виїзд, конї, льокаї, собаки, наймити - от як у пана Лободи. Охота, бенкети у власних гаях, карти, вічні гостї - ех, аж голова кругом йде. А остогидне свій край, обриднуть гостї - заложи собі земельку у банк і гайда куди небудь у Ніццу, Карльсбад, чудово, ловко!

Шеляг. Пошли тобі синашу таке щастя. Службу тодї по боку.

Олексій. По-боку! До чого я тут витанцююсь? Наш казначей частенько менї каже: будь я на твоїм місци, я б сьвіт перевернув".

Шеляг. Так, так... Точку знайти, як казав Архименд, тільки не загуби, перервись, а не відпускай Валєнтини Михайловни. Оженю тебе і дочок своїх можна легше порозіпхать, а то сидять вони та маринують ся.

Олексій (з радощів засьпівав). Торреадор в бой!"

ЯВА 2.

Тіж, Валя і Городовий (за кулїсами .

Городовий. Слухай, мамзолька - вот ото кухня, а ето дом господина Шеляга. Кх... кх... (пішов).

Валя (вдає з себе просту селянку, інколи соромить ся). Доброго здоровя, та Боже поможи. А де тут пан Шеляг?

Шеляг. Я.

Вала. Чула, що вам наймичка потрібна.

Шеляг. А від кого чула?

Валя. Від Усті, що у пана Лободи, на хутори. Устя моя тітка. Полола я баштан, а тепер нема вже роботи ... Прийшла нанятись, коли ласка ваша.

Шеляг. Глянь, глянь Олексій, який мармеляд.

Олексій. Папаша вгамуйтесь.

Ликерия. Деж ти служила, у яких панів?

Валя. Я нігде. Так більше по баштанах, городах, а інколи допомагала Усті. Прислугувала гостям у пана Лободи.

Ликерия. Страву, обід можеш зварити?

Валя. Просту, не дуже важку, можу. Наварю, бо я й на бензинці... ой що я... на плиті в печи... борщ, кашу, вареники...

Шеляг. Ну, то наймай ся. Роботи у нас зовсім мало: в ранці на базар з баринею, щоб у 8 годин мені і синови

самовар був. У 9 кофій пані хозяйці і гостям. Прибрать 7 кімнат, поміст вити терти. У 10 годин самовар постоялцям, дві сьвітлички прибрать. У 11 підтопить і поратись коло страви. У 3 години обід на вісім персом... Що ти очи вилупила, ще не все... Два обіди однести сусідови, посуду перемить. Дві корови з череди прийдуть, в череду не будеш ганять - єсть хлопчик, напувать короз, подоїти, сїна підмостити, кошару почистить. У 7 годин самовар вечерний, а потім постїль на ніч, от і всего тільки.

Валя. Ого го, яка сила роботи!

Шеляг. А тиж думала даром платитиму три карбованцї на місяць?

Валя. Я щиро робитиму, рук не покладаючи, аби управитись.

Шеляг. Управися. Ну, згодна за три?

Валя. Цїна маленька. Я на баштанї брала 55 копійок у день. Спасибі панні Валентинї - вона нам поденщицям

надбавила по злоту.

Олексій. Ти знаєш панну Валєнтину?

Валя. А як же, знаю. Там така спасенна душа, дай Боже здоровя. Усе пеклуєть ся за нас простих - бідолах - сиротят.

Шеляг. Панькаєть ся, пяцькаєть ся, а потім спалють.

Валя. Ніхто їх не спалить. Вони і - і які хороші!

Шеляг. Ну, то як же... Ціна у нас саме по роботі. А харч, хиба забула? Може ти жереш не в себе. Була у нас недавно - мало вуха не пообідала - розчитав.

Ликерия. Ну, що, згодна?

Валя. Я з охотою, бо їсти треба. Мати хвора з голоду пухне, треба і їй.

Шеляг. Марш на кухню. Сьогодня ти зовсім вільна. Роботу зробила сусідка. А завтра починай. Он де кухня; як тебе - Гапка, чи Секлита?

Валя. Христя.

Шеляг. Гляди ж мені, Христе, щоб не завела собі якого миндруса. У нас дім нравственний.

Валя. Ой, що це ви, хай їм цур.

Олексій. На сірнички. (Дає.) Засьвіти свою господу. (Валя пішла).

Шеляг. Ликерочко, йди спати моя голубочко.

Ликерия. Я вже така, що і спати утомила ся. (Бере карти і йде.) Христе, як тебе там... Христе, Христе!.. Че не глуха?...

ЯВА 3.

Тіж і Валя.

Валя. Чого?

Ликерия. Постіль мені! (Пішли.)

Олексій. Папаша, бачили, яка! Ого-го!

Шеляг. Ой, ой, ой!

Олексій. Очи засліпила. Оце так наймичка Запримітили, які у неї губ-

ки, зубки.

Шеляг. І доказательства. І тут і тут... Фр-р, аж моторошно, аж мороз йде по за шкурою, як чесний благородний чоловік.

Олексій. Да, доложу я вам екземплярчик.

Шеляг. Зауваж: зауваж, вона нам потрібна. Розпитаємо про твою наречену, рознюхай про її вдачу, що любить, чого не любить, навіть що їсть, чого не їсть, які думки, а потім ти як яструб - так тонко, політично. Розумієш? Цеж не проста міщаночка, а курсистка. Треба вести себе дипльоматично.

ЯВА 4.

Тіж і Валя.

Олексій. Послухай, як тебе... то знаєш панночку з хутора?

Валя. А як же і бачила і говорила з нею.

Олексій. Красива?

Валя. Хто його знає. У нас кажуть: одному подобаєть ся попадя, а

иньшому свинячий хрящик. Менї вона до вподоби: а яка щира душа, яка вона сердешна.

Шеляг. Ач яка. Будь же практиш ним. Як дїло у вас зладнаєть ся, що б до весїлля до нотарюса — розумієш? Земельку їй треба амнопе, а то роздасть отій мужві - і ти будеш голий.

Олексій. Та я здаєть ся не дурак, щоб на міль сїв, як той рак .. Нї, нї. Ха ха-ха! (Валя теж сьміє ть ся.) І вона сьміє ть ся.

Валя. А як же, сьмішно. Ви кажете: не дурак як той рак. Ха-ха! (Всї сьміють ся).

Шеляг. Запамятай деталь: на вуси мотай. На струнах патриотьму грай

Валя. Ха-ха... „Не дурак, як той рак!" (Всї сьміють ся).

ЯВА 5.

Тіж, Гість, Гануся і Маруся.

Шеляг. А-а, Іван Івановичу.. Любий наш гостю. Просимо.

Ганусяі Маруся. Тату, пустіть мене в театр, зараз малоросийська труп па. Ми хочемо піти. Цікаво. Пустіть нас з Іван Івановичем.

Гість. Сьогодня дуже гарну пєсу виставляють. Пєса сучасного життя, автор відомий драматурґ.

Шеляг. Якого ви біса йдете туди? Що доброго, гарного дала вам ця спена? Горівка, сьпіви, гопаки, кохання - - гидота - мерзота...

Гість. Помиляєтесь. То було за царя Гороха, а тепер єсть реальні, гарні твори.

Шеляг. Що ви там тямите. Це анахронізм. Ну, я розумію, колиб мені, як щирому Українцю що колись написав кілька спен з армянського, єврейського і українського життя - дали сезонну контр-марку, по контрмарці я б пішов, а то платить гроші - даремна річ

Гість. Ви не дуже то цікавитесь. Яж скажу вам, як вам не дивно буде,

а український театр має виразну фізиономию першого народнього, славянського театру з проводом кращих ідеалів сучасного життя, пекучого життя.

Олексій. Що ви там верзете? „Перший славянський, український, перший народний славянський театр". Я вам таку критику пущу, що від малоросийської драми, буде мокре місце.

Гість. Вольному воля.

Валя. Пильно слухала). А скажіть: це по простому, по селянському грають? Ой, чула я, казали люди, що гарно.

Шеляг. Ха - ха. І вона з панами балакать. І вона, репанка, у серйозну, критичну розмову. Йди собі до свого стійла, у кухню. Не заважай, як сперечають ся.

Валя. ішла). Охо - хо - хо!

Гість. Вибачайте - боюсь спізнитись. Скоро почат к. У мене вже єсть білет Прощайте. (Пішов).

Ґануся. Ай-ай!.. Що ви робите? Це мій жених. Потеряєте.

Марусяз Опураєть ся нас. Пустіть в театр. Може він і мене кохає. Дайте гроший, пустіть.

Шеляг. Нате, нате, не лізьте. Ідіть в театр. Хоч би швидше вас сплавить... як чесний благородний чоловік.. (Дає гроші. Ґануся і Маруся побігли Бє 9 годин. Олексій щось свистить.

Шеляг. Скука.

Олексій. І нудьга.

Шеляг. Нудьга і скука. Піти хиба в клуб?

Олексій. Піти хиба в „Париж" покатать жовтого в угол, або пірамідку... (мнуть ся.)

Шеляг. Ні, краще піду спать. . А знаєш, наймичка того...

Олексій. Та годі вам тату, куди вже вам...

Шеляг. І справді нікуди. Алеж у мої годи і побалакать про смашне не

вредно єсть... Піти ж спати.

Ликерия (в хаті) Христе, йди сюди. Ах тиж гаво, забула, нема. Ах ти ж, йди сюди швидше.

ЯВА 6.

Тіж і Валя.

Валя. Йду, йду.

Олексій. Послухай, ти не бачила не знаєш - часто читає книжки панночка, які?

Шеляг. Що ти її питаєш. Вона ж неграмотна, темна.

Валя. Ох, горе моє - неграмотна.

Шеляг. Синашу, сходи вранці до Григория Йосиповича - набери купу лїберальних ґазет, книжок, щоб Валентина бачила твоє „направленіє", не забудь.

Ликерия (хаті). Йди бо швидше, Христе!

Валя! Зараз! (Пішла а за нею Шеляг).

Олексій (записує у книжку). Гальстух

ґазети, книжки, помада... (Вечерів. За коном пісня. Колоташка).

ЯВА 7.

Олекса і Валя.

Олексій (озираючи). Христечко, душончик, пампончик, що ти зі мною наробила. Хожу як божевільний: в голові замакітрилось .. Твій ясний погляд, ясні оченятка, гнучкий стан, зубки, губки в моїх очах так і стоять.

Валя (злякалась). Ой, Боже мій. Що я чую... Я мужичка...

Олексій. Закохав ся безнадійно, як школяр, як молодий бурсак, як стара дівиця.

Валя. Ой Боже ж мій. (Мало не плаче). І так швидко. Я лякаюсь.

Олексій. Не лякай ся. Люби мене і будеш щаслива. Коли сьогодня не вийдеш на свидання, завтра мене не буде на сьвіті: або повісюсь або не піду на службу.

Валя. Ой, Боже ж мій Боже, що

єго робить. І я буду винна?

Олексій. Ти, ти, ніхто як ти. Тебе судитимуть, скарають, я записку напишу, тебе в Сибір зашлють, у кайдани закують.

Валя. Ой, Боже ж мій Боже. Ой лишечко, як страшно. Що ви зі мною робите? Я ж не винна - це всї скажуть. Ой, пожалїйте мене...

Олексій. Пожалїти. Виходь сьогодня в садок.

Валя. Я бою ся. Ви, може, що ли хе думаєте. Насьміятись хочете з бідної сироти. Може ви кохаєте другу, панночку.

Олексій. Нїкого я не хочу кохати. На чорта менї панночки. Ти краща за панночку. Тебе, тебе одну кохаю, - підніми менї папіроску - он де впала.

Валя (підніма папіроску, плаче) Чи я ж вам до пари. Я мужичка, а ви пан. Яких же старостів зашлете, хто ж піде до мене, мужички не грамотної з панів?

Олексій. На чорта мені ті старости. Ми так житимем без старостів.

Валя. Ой, ой, ой! Не чула я щось з роду про таке кохання. Що ви зі мною робите? (плаче.)

Олексій. Не плач, не плач, тихше, бо хто почує. Старі наші не сплять ще. Я ж тебе не бю, а кохаю. Це пекель не кохання, не вийдеш, застрілюсь.

Валя. Паничику, не стріляйтесь, не спокушайте і мене, йдіть собі. Я вся тремтю - боязко.

Олексій. Коли не вийдеш - пропав я, пропадеш і сама. Виходь під куща, як пробє на дзвіници 10 Не прощитай ся, виходь.

Валя. Чого?

Олексій. Яка бо ти чудна... побалакаємо про панночку, про тебе... нічого лихого.

Валя. Добре, вийду, тільки не стріляйтесь. (Плаче.)

Олексій (йдучи у хату). Не плач, мо-

я ти... Мало не впав... (Пішов.)

Валя (сьміеть ся так, щоби не вибухнути сьміхом. За коном чуть пісню. Валя підтягає). Гарна мельодия. Ось я зараз серед житєвою боротьби, серед сучасної дисгармонії. хаоса, людської неправди. Що ж далї буде?.. Добрий, я бачу, гурток, добрі, щирі Українцї. Хвалений дїдусїв гурток.

ЯВА 8.

Валя і Городовий.

Городовий (з за паркану). Кх, кх... Мамзоль, мамзоль.... кх.... позвольте вам представит ся, понаравит ся своєю красотою. Служив колись в жандармах а зараз старшой городовой.

Валя. Яке страшне знайомство.

Городовий. Нема нічого страшного. Многія за честь щитають. Кх...

Валя. А я бою ся.

Городовий. Мамзоль, не бойтесь Як глянув я на вас - то забув, що слїжу за нарушенієм тишини. Прямо ви

так лїзете менї на очи.

Валя. Не вже я вам так уподобалась?

Городовий. Уподобались, єй уподобались! Це ясно, як сонце. Уподобались усьо одно, що бакалейщик. Я вас сильно полюбив.

Валя. Полюбили? А менї страшне ваше кахання. Такого кохання я все боялась, а зараз аж тремтю, як згадаю, спасибі вам за таке кохання.

Городовий. Та я щиро всїєю душею. Клянусь вам своєю шаблею. Вірте, по щирости.

Валя. О, я знаю вашу щирість. Хиба я не вірю, що ви можете кохати нашого брата...

Городовий. Для мене ваш брат-сама підходяща катеґорія. Увесь живіт положу за вас.

Валя. Було б дуже сьмішно, що б ви не кохали.

Городовий. Вірте мамзолька (о-

зирає ся) постойте... Наче хтось ідьоть. Ні, нема нікого... Собака пробігла... Вірте: отак і дріжиш усе життя.

Валя. Розумію я вас, розумію.

Городовий. Ви може сумніваєтесь, що я так собі - не люблю вас...

Валя. Вірю.

Городовий. У 10, 11, 12 годин приказуйте, я вільний. Позвольте прийти к вам от сюди і я вам одкрию свою душу.

Вала. Ну, я вже вам ніколи не одкрию, ні за що

Городовий. Помилуйте, многія за честь почитують... кх... кх...

Валя. Многія почитують, а я не хочу.

Городовий. Невже ви мені старшому городовому, гарбуза преподнесете?

Валя. Не знаю що вам і казать.

Городовий. Чим ви рискуєте вийти побалакать?

Валя Ну, добре, вийду у 10 годин як битимуть часи.

Городовий. До ослончика?

Валя. До ослончика.

Городовий. Кохаю, кохаю, кохаю! (пішов).

Валя. Вірю, вірю, вірю! (сьміеть ся). Два гриби у один борщ... Ха - ха - ха! (Каталашка).

ЯВА 9.

Валя і Устя.

Устя. (З клунком з за хати і листом). Панночко, голубочко, дорога ти наша. На-те вам пиріжків з мнясом, з вишнями, ягодами. Їжте, бо може голодні - це ж не дома. Це я навмисно з хутора. Ось лист від дідуся вашому панови. Не втерпів дідусь ваш - завтра приїдуть за вами. Їжте пиріжки - ще тепленькі. Прощайте ж, щоб хто не побачив часом. Дідусь збирав ся оце зараз їхати по вас, але ж я одмовила мітюжком, а вони ж його сильно боять ся. Панночко, поїдемо до дому зараз, дідуся заспокоїте, а

то ще не нароком занедужають. Ідемо годі кумедию робить.

Валя. Постій. Ідея! Чудова думка!..

Устя. О, я так і знала. Певно вигадка якась.

Валя. Устечко, услужи. Просю те бе. Сідай от сюди на ослончика, держи листа на тобі хустку, нічого не кажи нікому, а тільки отак підкашлюй.

Устя. Ой, що не ви. Може лихе що вийде.

Валя. Нічого не вийде лихого. Сиди собі і підкашлюй, а про мене анї телень, що я панночка. Потім даси листа хазяїну і гайда до дому. Поцілуй діду ся, перекажи, що здорова, що менї тут поміж щирими Українцями дуже і дуже весело.

Устя. Боязко, може битимуть?

Валя. Нї, услужи! За це я тобі такий подарунок утну, що вік дякуватимеш

Устя. Який же то подарунок?

Валя. Жениха знайду. Дідусь гро ший дасть, приданне буде і женихи порх нуть як на мід.

Устя. Жениха?.. Я згодна!

Валя. Сідай. Як проббє 10 годин, закутай ся, кашляй, а про мене анї телень.

Устя. Ой, я вже бою ся. Не хочу.

Валя. Не хочеш? Е, не буде ж тобі і жениха.

Устя. Я сїла. (Сїда).

Валя. Дивись же, роби що звелїла. (Пішла у кухню. Устя дріжить. За коном пяненькі голоси). „Та голубчик мой міша і зєльоная криша"... (Стихло. Бє 10 годин).

ЯВА 10.

Устя і Городовий.

(Ґородовий перелазить через паркан Устя кашляє.)

Городовий. Єсть. Клюнуло! (Тихо підходить і стає коло Устї).

ЯВА 11.

Тіж і Олексій.

Олексій. Час сьвідання бил. (Тихо.) Христинько, ти тут? (Устя кашляє.)

Городовий. Наче... посторонні особи. Что ти мовчиш, мамзоль? Соромиш ся? Я люблю тєбя.

Олексій. Якийсь то голос і грубоватий.

Городовий. (Сів на кінчик, сунеть ся). Послухайте, мамзоль... Та што ти всю кашляєш?... Простудила ся? Язика нема?... Кх...

Олексій. О, та це ти Христинько?...

Городовий. Хто тут гомонить.. Хороша мамзоль...

Олексій (присіда з другого боку, сунеть ся) Моє ти серденько, я тебе кохаю. Будь моєю... Ходімо з відціля в садок подалї... Ти моє серце і душа. Мовчиш? Онїміла від шастття, від почуття?... Лю-

би мене.. (Обніма її, ослінчик тріскасть ся, вони падають. Олексій зачепив ся за гачок Устиної корсетки і ніяк не одчепить ся. Скрикують).

Устя. Ой, ой, оце так, оказия! Ой, лишечко, я не винна. Ось лист від пана Лободи!

ЯВА 12.

Тіж і Валя.

Валя (з лямпою, осьвітила, біжить до кімнат). Пане, пане! Ратуйте, хто в Бога вірує. Злодії, мошенники!

Устя. Ой, щоб я пропала, я не злодійка. Я Устя, листа з хутора привезла.

Валя. Ратуйте, ратуйте! Злодії!

Олексій. Чого ти тут стара кочерго опинила ся? Та відчепись ти від мене! От причепилась, як репях.

ЯВА 13.

Тіж, Шеляг з щіткою і Ликерия Іванівна у нічному убранню.

Шеляг. Злодії! А ну підходь, я тебе убю на місті...

Ликерия (Олексію). Ти з женщиною?.. Ах, ах!...

Олексій. Заспокойтесь, хиба не женщина? Це ж опудало. Ху-у! Непорозуміння.

Устя. Це я, я Устя, а не злодій. Як ви мене налякали. Поночи нічого не видко.

Шеляг. Усте, чого ти тут?

Устя. Нате вам листа від пана Лободи. Вони завтра прийдуть до вас. Уклонили ся вам, прощайте! (Пішла).

Ликерия. Ай-ай-ай! Валериянки мені, нашатирного спирту. Ай, у мене нерви розходили ся у край. Ай ведіть мене. (Олексій повів)

Шеляг. А ти городовий чого?

Городовий. Вибачайте, зострога втік арештант, то я подумав, чи не скриваєть ся він отут у бурянах у вас, але ж окроме вас нікого нету. (Перелазить)

Шеляг. Геть пішов! А ти поторо-

ча тільки даремно потурбовала. Злякав ся: думав скажуть ,,руки вверх!''. Замкни хвіртку, туши вогні. (Пішов).

Валя (сьміється). Ну й публіка!..

Завіса.

ДІЯ ТРЕТА.

Обстанова 2-ої дії

ЯВА 1.

Гість, Маруся і Гануся з альбомом сидять в глубині сцени. Шеляг і Ликерия Іванівна на першому плані.

Шеляг (дивить ся на годинник). Що воно і доси нема Івана Хведоровича і панночки. Хм... Ликерко, приготуй карти атласні. Винт з гвоздем, коронками, устругнемо на славу.

Ликерия. Христе.

Шеляг. Нема. Послав. Ну й наймичка. Це нам за гріхи послав Господь Не побула і дня, а вже огризаєть ся як піпка собака. Лізе не в своє діло. Слова сказать не можна. (Ликерия позїха). І перед гістьми отак будеш позїхати? Не

виходь краще. Сором один з тобою. Предсїдателька комітету о ранених... Заклопотана панї... позїхаєш, мало не перерве тебе. Знаю, що скажеш нервове, чули. Іди ж, витри стола, карти атласні (Ликерия пішла).

Гануся (підходить до Шеляга). Ви помітили, як Іван Іванович стріля на мене очима. Це мій напевно жених. (Побігла).

Шеляг. Та хоч би вас швидше заміж, а то заплїснявієте в Христових невістах.

Маруся. Коли б ви знали, тату, я вам признаюся: Іван Іванович учора менї приснився, а зараз так подивився, наче сказав: ,,я вас люблю і хоч лусну, а женюсь".

Шеляг. Обидві разом втьопались як чесний блогородний чоловік... хоч би одної швидше збутись. (До гостя). Спасибі вам Іван Івановичу' що забрели до нас. Ось скоро приїде з хутора панок один, познайомитесь, посьпіваєте нам

баском, на ґітарі нам погграєте. Чайку попєте. Ґітарку захопили?

Гість. Ґітарка моя чаю не пє.

Шеляг. Ха-ха-ха! Ґітарка чаю не пє... Сьміхотвор же великий. Ха-ха-ха!

ЯВА 2.

Тіж і Іваненко.

Студийоз старий з окулярами, з борідкою, з купою книжок.

Ганусяі Маруся. (Обсідають його). Григорию Івановичу, йдіть до нашого гуртка. Посидьте з нами. Посьпіваємо. Просимо. У нас тенора нема.

Іваненко. Спасибі, немає часу. Дісертацию пишу, а потім на урок треба бігти... Вибачайте. (Пішов.)

Шеляг. Зауважте... Ліберал червоний. Коли цураєть ся людий - лібе рал, злосний ліберал, як чесний благородний чоловік... Що ж це гостий нема і наймички чорт ма. Може трапилась яка оказия. (Пішов).

Маруся. Запишіть менї в альбом вірші. Тут єсть богато. Ось наприклад: „Милая моя брюнеточка, ангел, душечка моя, шеколядная конфетка, ах как я люблю тєбя". Напишіть і ви.

Гість. Та я не зугарен писать вірші. От ускочив.

Гануся. А менї на спомин написав куди кращі вірщі соліст архирейського хору. Ось: „Что пісать тєбї в альбом, удар са лучше в стєну лбом, тогда от сільной болє, ти вспомнєш меня по неволє. Ага, черкніть і ви.

Гість. Хай другим разом. Нема настрою. От насїдають.

Гануся. В садок ходїмте... Там на строю наберетесь. Посьпіваємо там. А скажіть, правда, у мене красний колїр обличя. Куди тобі Марусько!

Маруся. Ну, у мене кращий. У мене такий як у кавалєра. Правда?

Гануся. Неправда. Я краща.

Маруся. Нї, я. Нї, я! Кажіть!

Гість. Ви обидві гарні.

Маруся. А що подобаєть ся краще, оперетка, драма?...

Гануся. А може цирк, фантазия, малоросси. Що?

Маруся. Який ви неврастенік. Що вам більш всього подобаєть ся?

Гість. Спокій, спокій, спокій!

Маруся. Ходімо в садок, посьпіваємо краще.

Гість. (зітхнувши.) От причепили ся. (Пішли. Сьпівають.)

ЯВА 3.

Шеляг і Валя з кошиком з за хати.

Шеляг. От наказаніє, от напасть. Дурепа. Де закупки, де сир, де оріхи? Де, потороча!

Валя. Нема. Крамниці по празниках, щоб ви знали, зачинили у три години, а ви мене погнали у четвертої.

Шеляг. Не бреши, я послав тебе раніш. Гав ловила, жениха шукала.

Валя. Не вашої вдачі. Шукайте вже ви для своїх дочок.

Шеляг. Мовчи. Що я подам гостям твого язика?

Валя. Подавайте свого - він же у вас довгий.

Шеляг. Не огризай ся. Мовчи!

Валя. Я не винна. Заганяли мене як собаку. І те зроби, і того купи, і те прибери, і обід готуй - крамниці слава Богу тим часом і позамикали.

Шеляг. Як слава Богу. Замовчи!

Валя. Ні, я не мовчатиму: вам не зрозуміть того, що й прикащики теж люди... що й їм треба відпочити. Ви б хотіли, що б люди отак як я, за три карбованці на місяць, зранку до смерку робили, не знали, що то і празник, що то неділенька сьвята. О, я знаю. Таких як ви богато: раді б на нашій спині сидіти і поганяти, а того не зрозуміють, що кожний хоче свободи...

Шеляг (біжить до паркана). Цить мені!

Не сьмій в моїм добрі язика розпускать Де ти понабиралась таких рево пюционних поглядів? Я тебе, як чесний благородний чоловік з двору зжену, як собаку. Ну й часи! Ну й народ! Грамоти вивчись, недотепа чортова, а то ж дурна зверху...

Валя. Я вас навчу, коли хочете.

Шеляг. Вона мене навчить. Ха-ха-ха! Мовчать! Дурне, безглузде, а вже про свободи, про землї.

Валя. Не любите правди. . Що ви кричите? Замість крику подумали б краще, що ви, ви, пани, робите. Ходите, гризете голову, лаєтесь. Сьогодня праз ник Божий, а вам по горівку бігай, самовари станови. Де це видано...

Шеляг. Якого ж ти чорта наймала ся, що у панів всегда роботи.

Валя. Ха-ха-ха! У вас робота !..

Шеляг Ну, ти менї не сьмій базїкати. Навчилась там на хутори у панночки своєї, дивись, щоб не довелось

при всїх свободах за твої промови гострої лозини покуштувать.

Валя. Ну, нього ви вже не діждете

Шеляг. Самовар станови!

Валя. Я до ваших послуг. (Виносить самовар, вирушує пе воду і то що)

ЯВА 4.

Тіж і Олексій.

Олексій. Потихше, розпикайте наймичку, а то ненароком приїдуть наші лїберальні гості і вийде зовсїм не лїберально.

Валя. О-хо-хо!

Шеляг. Через цї свободи життя нема. Ну й часи!

Олексій. Та буде...

Валя. І не балякайте.

Шеляг. Бачиш? Чуєш? Мовчать!

Олексій. Гляньте на мене: кавалїє!

Шеляг. Йосип прекрасний, Бельведер Апольонський.... Держи, синку

її, щоб часом не випорснула. Земельку її ампоше, до натаріюса...

Валя. Ой... (ставляє самовар)

Олексій. Зубами вчеплю ся, за зябри візьму.

Шеляг. За зябри! як рибу... Ха-ха-ха! (регочуть, Валя теж регоче.)

Шеляг. Ну, чого воно регоче? Чо го? Ха-ха!

Валя. А що ж, плакать?...

Олексій. Не займайте.

Шеляг. Мало не забув. На тобі - візьми ґазету „Рада". Приїде курсистка, покажеш, процитируєш, а то який з тебе Українець. Помічаю щось - не ту ди ти гнеш... як чесний благородний чоловік... По правді кажучи, автономия України - це такий анахронізм, що й думать не варто про це.

Олексій Змичайно, це така ерунда.

Валя (присьпівує). „Ой казала мені мати тай наказувала". Ого - го!

Шеляг. Брать треба скрізь, такий вік. От і я посаду маю, а через що :тягну руку за сильними, вдаю з себе щирого Українця... Хе-хе-хе! *(Олексій і Валя теж сьміють ся.)* Ну, чого вона хехекає? Дурна! Тсс... Щось підїхало... Чи не з хутора! *(побігли)*.

Валя. Ого-го! Добра щирість!

ЯВА 5.

Валя і Городовий.

Городовий. Км... Км... Добрийдень, мамзолька!

Валя. А... а. Тїлохранитель!

Городовий. І надежний тїлохранитель.

Валя. Знаю, знаю, од вас не втечеш!

Городовий. Вдивительно! Навіщо від мене тїкать. Хиба вже я такий противний?!

Валя. Кому як!

Городовий. Пани дома?

Валя. Дома.

Городовий. Погане діло.

Валя. А то щоб?

Городовий. Штоб, штоб... Кк... Переліз би до вас і на законном основанії поцілував би.

Валя. Ого!

Городовий. Учора баба помішала.... Та нічого, ми наверстаємо. Позвольте мамзолька узнать як вас звуть, по отечеству і фамелію.

Валя. Зовуть мене Христею, а по отечеству... я з села.

Городовий. Та не то отечество, а то друге отечество. По батюшці?

Валя. Христина Михайловна Ковбасевич.

Городовий. Смашна хвамелія. Я такої гарненької ковбаски не пробував ще.

Валя. Подавитесь ви цією ковбас-

кою.

Городовий. Ех, мамаолька. Єже лї што - то я даже в законний брак.

Валя. Борони мене Боже! Я з глу зду ще не з'їхала.

Городовий. Вдивительно. Ну, ко ли так, то я вас подарунками закидаю. Ви швидко мене полюбите. У мене є всякого добра доволї Єсгь і бакалейні, галянтерийні і кольонїяльні... жити в злагодї з добрими людьми, не пропадеш. Км... км... Люблю вас, Христино Михайловно!

Валя. Вірю, тільки йдїть, не стирчіть!

ЯВА 6.

Тіж і Олексїй.

Олексїй. Ей, ти, слухай! Що ви тут забули. Ти не сьмій до наших наймичок залицятись Мій обовязок нравственно оберегать челядь. Геть!

Городовий Я могу і уйти. (Пішов)

Олексїй. А чякий ласий. Недаром

і вчора він тут тер ся. Може я ених?

Валя. Хай він вам сказить ся. Я вдруге його бачу лупатого.

Олексій. Перестерігаю вас, Христенько, ви молода, не знаєте сьвіту, не потурайте нікому. (Розглядаючись, сьпіває ,,І по той бік гора". Слухай, кидай ти цю противну роботу, переїзди сьогодня ж в гостинницю... І по той бік гора"..

Валя. А що я там робитиму?

Олексій. Нічого, зовсім нічого . ,,Поміж тими крутими горами"... На ось гроші, і зараз же переїзди... ,,І по той бік гора"...

Валя. Нічогісенько не розумію... Гостинниця...

Олексій. Ти чула що небудь про гражданський брак...

Валя. А що воно?

Олексій. Це дуже цікава річ. Люблять ся... І по той бік гора". Люблять ся молоді особи, от як я скажемо, і ти, голубочко, і живуть як сліб замужним.

Валя. Це б то значить без попа, чи що?

Олексій. Ти вгадала.

Валя. Ой, Боже ж мій Боже. І без попа, і не вінчали, і без старостів... Ой, Боже ж мій Боже! Зроду не чула про такі страховини.

Олексій. Тсс...

Валя. Це ж на тім сьвіті чорти о чи повишікають, гарячу сковороду при мусять лизать... Ой, Боже ж мій Боже!

Олексій. Тсс...

Валя. А панночка з хутора. Я чула, її кохаєте.

Олексій. Панночка, на чорта вона мені здалась.

Валя. Ой не брешіть. Піддурюєте ви мене.

Олексій: Божу ся, що ні, не кохаю. Ти краща за всіх панночок. Тсс.. Не плач. Тепер так усі живуть і добре почувають себе. ,,Поміж тими крутими

горами"... Переїзди зараз, платитиму гроший, житимеш як пані тая, заживемо гражданським, на, на гроші. Наймичка ти погана, а на вроду краща за панночку. . (підлабузнюєть ся.)

Валя. „І по той бік гора і по той бік гора" (бере ломаку). Бачите ви цю ломаку?

Олексій. Бачу.

Валя. Тікайте зараз, бо ця ломака походить по вашій спині.

Олексій. Ти здуріла, я другий чин маю.

Валя. Хоч би і десятий, а битиму і здорово битиму.

Олексій. Ой, не кричи, моя кралечко, я служу на государственній... дай поцілувать...

Валя. Ой, не лізьте, бо так і морсну по пиці.

Олексій. Та ну бо не дури, годі! (приходь.)

Валя (біжить за ним.) Ей влуплю і ще

кричатиму на ввесь куток. Ач який!

Олексій. Схаменись, я другий чин маю (вліз на стіл, обмахується) Папаша, Маша! Мене бють, рятуйте!

ЯВА 7.

Тіж і Шеляг.

Шеляг. Що? Чи ти не здуріла?

Валя. Ні, я не здуріла, а що з сином вашим стало ся - то хай вже він вам скаже. Лїзе та лїзе.

Олексій. Бреше вона. Я і не лїз і не думав. Зауважте, стою і бачу, як вона з Городовим антимонію завела. Щоб не порочити дворянського роду, я прогнав, тодї вона з дрючком за мною.

Валя. Любий паничику, брехун же з вас здоровий.

Шеляг. У кухню! Ну й наймичка!

Валя. Я піду. Тільки знайте паничику ласкавий, що брехати погано і в вічи і за очи! Ніякого кохання у мене не було і не буде. Мав бути один,

але ж облизня піймав. (Пішла).

Шеляг. Хтось її навчає, якчесний благородний чоловік... Не інакше. Це чи не штуки нашого квартиранта - студийоза, лїберала. Убирала певно його хату, розбалакалась і той певно просьбі вив. З дочками моїми нехоче навіть і балакати, а з наймичкою... конешне... лїберал...

Олексій. І я так думаю. Покличемо. Він, він навчає.

Шеляг. Треба буде трус зробити. Дуже він менї підзорливий. (Кличе).

Олексій. Йдіть сюди, сюди, Григорию Івановичу. Швидше!

ЯВА 8.

Тіж і Іваненко.

Шеляг і Олексій. Знаєте, що ми вам скажемо... (Іваненко хоче сказати...

Шеляг. Просимо замовчать! Вас не переслухаєш і за ніч. Ви балакучий. Ви маєте великий вплив на нашу наймичку Христю, хоч вона...

Іваненко. І не знаю і не бачив Христі.

Шеляг. Замовчіть! Хоч вона у нас другий день, але тим гірше для вас. Ви її навчаєте.

Олексій. Нацьковуєте проти нас.

Іваненко. Дайте ж слова, тепер же свобода...

Шеляг. Ніякого слова!

Олексій. Мене бють, а я мовчи .

Шеляг. Як чесний благородний чоловік. Ви, ви і просьвішаєте нашу наймичку.

Іваненко. У мене дісертация.

Олексій. Ви зопсували нам наймичку. Я тобі покажу, з ломакою та за мною.

Іваненко. Стрівайте, непорозуміння.

Шеляг. Ніякого стрівайте. О, я знаю... ви балакучий.

Іваненко. У мене дісертация.

Шеляг. Вибирайтесь!

Олексій. Шукайте другу кімнату. Ах ти ж магометанка! (пішов)

Шеляг. Швидше вибирайтесь хоч к чорту в зуби, бо мені з вас, як з козла молока! От тепер і за вами слово. (Пішов.)

Іваненко. От тобі і свобода слова

ЯВА 9.

Іваненко і Валя.

Валя (раніш вийшла позиравть ся біля самоваря.) О-хо хо!

Іваненко. Це ви служите? Ви наймичка?

Валя. Ох, я.

Іваненко. Познакомимось. Скажіть на милость хоч як вас звуть?

Валя. Охо-хо-хо, звуть мене Христею.

Іваненко Драстуйте і прощайте Христе. Ех, життя, життя. (Пішов.)

Валя. Ой, ой, ой! Що тут коїть ся... Хвалений, щирий гурток.

ЯВА 10.

Валя і Городовий.

Городовий (з клунком). Км.. км...

Валя. Йдіть ви під три чорти!

Городовий. Подарунки візьміть. Стою на часах і не помічаю безпорядків.

Валя. Тікайте, не буде діла. Чого ви стирчите? Йдіть, бо закричу на ввесь двір. (Понесла у хату самовар.)

Шеляг. Сьпівайте, дітки, сьпівайте. Помагай Олексію.

ЯВА 11.

Тіж і Валя.

Валя. Гарна пісня. (Сьпіває чудно).

Шеляг (прислухуєть що сьпіває Валя). Цить мені! (Пісня обриваєть ся). Яке ти маєш право сьпівать з панами, га? До свого стійла? Ну, що ти з нею поробиш?.

Олексій. І воно до панів. Геть!

Валя. Не піду. Чого ви на мене баньки вилупили. Не піду, а ще сьпі-

ватиму. (Сїла сьпіває). Ха-ха! Менї подобаєть ся пісня і нїхто не забороніть менї сьпівать її. Здивовані. Ха-ха! Ви, городяни, не розумієте, що і простому бажаєть ся потїх. Де ж та рівність, що яку ви роспинаєтесь.

Шеляг. Бери ти свої манатки і геть з наших очий

Валя. Ой, ой... Не лякайте мене, а то впаду. Ха-ха! Велика честь що служу у вас, живу у собачій коморі. А відношення.

Шеляг. Поговори, поговори менї ще, то я тебе, як чесний благородний чоловік прийму.

Валя. Від вас всього можна сподїватись.

Шеляг. Забастовщиця голодна!

Валя. І додайте-од ваших харчів. Прощайте, скоро піду.

Шеляг. К чорту в зуби!

Валя. Йду, йду, ясновельможні пани. (Пішла в кухню і там сьпіває).

Шеляг. Сибірна якась. Не сьпівать! Не звертайте уваги, сьпівайте - вона обмежільна.

Гість. Прощайте і я піду.

Шеляг. А ви куди ж? Чайку попємо. На ґітарні нам пограєте. Прийдуть гості, госьпіваємо, а то й баса у нас нема.

Гість. Спасибі за ласку. Найміть ви того баса за гроші, а я не можу бути і хвилини у вашому гуртку. Мені соромно, бо ви міґерні люди, наймичку, не пускаєте за людину. (Пішов. Валя гучно засьпівала.)

Шеляг. Що вона з нами робить? Нас пурають ся добрі люди.

Гануся (плаче). Ах ти ж поганка! Що вона наробила!.. Це мій жених. Не ти, не ти, а я похожа на кавалери!..

Маруся. Це мій жених. Він на мене більше стріляв очима. Ай-ай! Обморок, води!..

Гануся. Ай-ай! І зо мною обмо-

рок. (Плачуть). Вернїть його, я втоплю ся! Ай-ай! (голосять) води!

ЯВА 12.

Тіж і Валя.

Валя (з відром). Кого тут розливать? Ха-ха-ха!

Олексїй. Цїла катавазия!

Шеляг. Столпотвореніє вавилонськоє Геть з двору, божевільна! У тебе клепок нема, безглузда, геть!

Ганнся і Маруся голосять. Дзвінок.

ЯВА 13.

Тіж, Ликерия з годом Лобода.

Ликерия. Цитьте, цитьте. Іван Хведорович.

Шеляг (до дверий). Шановний Іване Хведоровичу! Уберіть отую Христю.

Олексїй. Цить! (Валя пішла.)

Шеляг (і Олексїй клопочуть ся біля Лободи). Де ж панна ваша?

Лобода. Га, га?.. Вона тут зараз!

Шеляг. А ми й жданики поїли Ликерко. Чай запарюй. Масла, хлїба, за-

куску, варення, малини, сливок, комітет о ранених. Тьфу! Яблок, грушок, сливяночки наточи.

Лобода. Як же ви тут живете любі?

Шеляг. Працюємо на користь народови, на користь ближньому, як чесний благородний чоловік.

Лобода. От і добре, що працюєте на користь ближньому. Грішний я чоловік. Шість десятків прожив я на сьвіті, а й досі народови нічого не зробив. Приїхала Валя, стрепенула мене, а оці розрухи, всї страховини прямо таки переродили мене. Міркую і так, і сяк, і бачу, що селянам треба допомогти, бо справдїж працюють і бідують. А як допомогти, чим допомогти, єй голова кругом йде. Подарувать, самого пустить з торбами, продать за безцїнок, не моїм розумом розрішити це пекуче, гостре питання. А поміч потрібна. Уся надія на наших шановних депутатів. Що то

вони скажуть - я все зроблю.

Олексій. Тільки ради Бога не даруйте зараз землї.

Шегяг. Анї шматка, бо заберуть усе до снаги!

Ликерия (за коном). Христе, тарілки!

ЯВА 5.

Тіж і Валя з тарілками.

Валя. Зараз, зараз! (До Лободи). До брого здоровя, пане! (Пішла.)

Лобода. Хе-ха-хе! Ач, як стріля! яка моргуха! мабуть не одного тут звела з розуму.

Шеляг. Чисте горе з нею. І до вас старого підмощуєть ся. А яка грубянка. Стань, синаш, на дверях.

Лобода. Наймички, то вони конешне...

Олексій. Нахалка - завела роман з городовим. Ну, я ще розумію з чиновником, а то сором сказать, з городовим Наш дім нравственний.

Шеляг. Ми вже її прогнали, так наймички соромлять наш дім дворянський.

Лобода. Прогнали? На скільки я її знаю, вона була чесна.

Шеляг. Щоб вона вам сказилась.

Лобода. Сказилась?.. А знаю її добре. Славна така... Увічлива...

Олексій. Її мало випороть.

Лобода. Випороть?

Гануся і Маруся. Дармоїдка. Мого жениха прогнала. Ні мого! Не відай ся!

Олексій. Грубіянка безнравственная. Де ж це Валентина Михайловна?

Лобода. А ось я її зараз розпитаю. Брехня. Не може цього бути. Валентиночка, йди сюди, що ти тут наробила?

ЯВА 14.

Ті ж і Валя. Біжить до Лободи, цілує його. Всі здивовані. Де хто: Ай - ай - ай!

Лобода. Що я чув?. Га. га?.. Кажи, що ти тут накоїла? Га?

Валя. Ха-ха-ха! Чого ви всї замовкли, наче води у рот набрали? Оце ваш хвалений щирий гурток. Помилися ви дїдусю. Всї добре показали себе і очорнили. Чого я тут тільки не натерпілась - одному Богу звісно було. Ось перед нами і наречений. Ха-ха-ха! Чого ви злякали ся? Чого в землю очи свої ясненькі упяли? Не сподївали ся? Я ж ваша молода. Підійдіть же до мене, почоломкаємось. Ха-ха-ха! Ну й не треба!. А почули б ви, що воно казало - вуха вянуть. Залицяв ся до мене, гроший давав, гражданським хотїв жити...

Лобода. Ай-ай-ай! Оце так, оце жених!

Валя. Ґазету держить у кишени, щоб на струнах патриотизму погратись зо мною, у нотариюса вже й земельку мою переписав на своє імя. Чуєте дїдусю, чуєте?

Лобода. Прислухуюсь, прислухуюсь, не глухий!

Валя. А ось і сам хозяїн щирий Українець.

Шеляг. Пропав як собака у ярмарку.

Валя. Поневіряв мене, ганяв, як собаку тую. Анї спочину анї втїхи. Україну лає на всї заставки, театра не признає, глузує... чуєте?

Лобода. Чую, не позакладало!

Валя. Ходїмо ж подалї від цього щирого гуртка. На хутір, дїдусю, там повинні ми зажити новим життям. Так далї жити не можно. Прозрійте, там ждуть нас!

Лобода. Так люба, там ждуть нас. Ходїм туди.

Валя. Спасибі ж вам за ласку, хлїб та сіль!

Лобода. Гріх вам шановні, що водили мене за носа, що так погано пово-

дили ся з моєю надією, з моєю Валичкою. Вона у мене хоч і шустра, але чесна.

Валя. І боганько зараз розвело ся таких щирих прихильників свого краю, що тільки грають ся на струнах патрийотизму Мерщій тікаймо з цього міста На хутір дідусю, на нове справжне життя, життя на користь любому народови. (Лобода і Валя відходять).

Завіса.

JUL
5
1983

ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ.

Американець, веселий образ в 3 діях .....
Американський шляхтич образець в 3 діях .....
Блудний син, образ в 4 діях .....
Бондарівна, драма в 4 діях, а 5 відслонах .....
Вихованець, комедия в 3 діях .....
В неволї темноти, комедия в 3 діях .....
Дай серцю волю, заведе в неволю, драма в 5 діях
Два домики і одна фіртка, комедия в 1 дії .....
Душогубка, драма в 4 діях .....
Жидівка вихрестка, драма в 5 діях .....
Замрачений сьвіт, драма в 5 діях .....
Зоря нового житя, комедия в 4 діях .....
Іцко Сват, комедия в 1 дії .....
Капраль Тимко, мельодрама в 5 діях .....
Маніґрула, комедия в 1 дії .....
Мати наймичка, драма в 4 діях .....
Мужики аристократи народний образ в 2 діях ...
На відпуст до Києва, комедия в 3 діях .....
Наймичка, драма в 5 діях .....
Наталка Полтавка, комедийо-опера в 2 діях ....
На тихі води, на ясні зори, сцен. образок в 4 діях
Невольник, драма в 5 діях .....
Не клени, образ в 1 дії .....
Нещасне кохане, драма в 5 діях .....
Ой не ходи Грицю, та на вечерниці, драма в 5 діях
Панна Штукарка, комедия в 3 діях .....
Підгіряни, мельодрама в 3 діях .....
По ревізиї, етюд в 1 дії .....
Простак, комедия в 1 дії .....
Свекруха,, комедия в 3 діях .....
Соколики, комедия в 4 діях .....
Страйк сценічний образ в 3 діях .....
Терновий вінок, або жертви царизму, драма в 4 діях
Украдене щасте, драма в 5 діях .....
Чмара, драма в 4 діях .....
Хто винен, драма в 3 діях .....

Всї замовленя посилайте на адресу:

Всї замовленя посилайте на адресу:

PAUL PETRIW

Printing & Book Store

157 E. 4th St. New York,

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY